

METODA REALIZACJI PROJEKTU PEAM W KONTEKŚCIE

KRYTERIÓW OTWARTYCH ZASOBÓW LUDZKICH

Dla współczesnego użytkownika, Internet może być - w największym uogólnieniu - narzędziem pracy albo formą rozrywki. Niepostrzeżenie, w ciągu ostatnich 10-15 lat, Internet stał się nam niezbędny do życia: sprawdzamy prognozę pogody, czytamy gazety, oglądamy filmy, słuchamy muzyki. Powstała także niemal alternatywna rzeczywistość: forów dyskusyjnych, portali społecznościowych, gier komputerowych, w których każdy może stworzyć swój profil, nick lub awatar. Dostęp do „sieci” to dostęp do informacji – zawsze i wszędzie.

Program Edukacji Audiowizualnej i Medialnej koncentruje się na jednej z wielu możliwości, jakie daje korzystanie z Internetu – zdobywania wiedzy. Autorzy projektu w swojej pracy zawodowej zetknęli się z różnorodnymi inicjatywami związanymi z edukacją audiowizualną i medialną. Projekt będzie stanowił swego rodzaju klamrę, spajającą dobre praktyki i dotychczasowe doświadczenia, a jego założenia oparte są na przeprowadzonych badaniach i analizach.

Punktem wyjścia rozważań programowych było zgromadzenie danych na temat stanu edukacji medialnej i informacyjnej w Polsce. Na szczególną uwagę zasługują tutaj badania i opracowania dokonane przez Fundację Nowoczesna Polska, prezentowane m.in. w raporcie „Cyfrowa przyszłość – edukacja medialna i informacyjna w Polsce” [1]. Autorka jednego z opracowań, dr Justyna Jasiewicz, koncentruje się na diagnozie kompetencji informacyjnych, zachowując „różnice między osobami podlegającymi jeszcze edukacji formalnej – uczniami i studentami, a osobami, które edukację już skończyły i co najwyżej wpadają w kategorię kształcenia ustawicznego” Autorzy rozdziału poświęconego konwergencji kompetencji są zdania, iż „te badania mogą stanowić podstawę rekomendacji dotyczących upowszechniania kompetencji medialnych i informacyjnych w Polsce” [2]. W niemal dwustustronicowym raporcie znajdują się także niezwykle inspirujące dla polskich badaczy i praktyków przykłady doświadczeń kanadyjskich, węgierskich, brytyjskich czy francuskich. W projekcie PEAM dane te zostały już wykorzystane m.in. w tworzeniu międzynarodowej sieci współpracy. Pierwszym jej rezultatem

była konferencja „Edukacja filmowa i medialna w świecie i w Polsce – nowe możliwości oraz studia przypadków” [3]

Projekt PEAM opiera się więc na wykorzystaniu dostępnych w Polsce zasobów, najnowocześniejszych technologii multimedialnych i e-learningowych. Definicja, tłumacząca pojęcie „e-learningu” jako po prostu uczenie (się) przez Internet, uległa ewaluacji wraz z postępującą cyfryzacją społeczeństwa. Dawne tzw. kursy korespondencyjne zastąpiły w dużej mierze kursy on-line. Najciekawszym zjawiskiem jednak jest fakt, iż oprócz rynku edukacji uzupełniającej (np. podnoszenie kompetencji językowych, rozwijanie hobby etc.), formuła e-learningu zaczyna zajmować istotne miejsce w modelu kształcenia na poziomie studiów I i II stopnia. Osobnym zagadnieniem jest wykorzystywanie Internetu w pracy nauczycieli szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, ale tym zagadnieniom szczegółowo przyjrzą się realizatorzy projektu na kolejnych jego etapach.

Platformy edukacyjne wymagają ścisłej współpracy dwóch grup użytkowników tego narzędzia uczących i uczniów (niezależnie od grupy wiekowej, do jakiej należą). Zwolennikami metody e-learningu są środowiska akademickie; początkowa oferta z zakresu nauk informatycznych, matematyczno-przyrodniczych oraz technicznych rozszerza się obecnie także o kierunki humanistyczne i badania interdyscyplinarne.

Twórcy cytowanego już raportu „Cyfrowa przyszłość” dokonali także swego rodzaju „spisu z natury” tworząc katalog projektów i inicjatyw związanych z edukacją on-line. Znalazły się w nim nie tylko programy instytucji publicznych, ale także te opracowane przez stowarzyszenia i fundacje, a nawet inicjatywy pozainstytucjonalne – indywidualne i zespołowe. Warto w tym miejscu podkreślić rolę środowiska organizacji pozarządowych w dążeniu do otwarcia zasobów internetowych.

Projekt PEAM jest inicjatywą zmierzającą do stworzenia kompleksowego i otwartego programu edukacji audiowizualnej (medialnej) oraz programu zastosowania mediów i środków audiowizualnych w edukacji wszystkich szczebli. Stworzone na etapie I fazy przygotowawczej projektu cztery moduły pilotażowe kursu „Film jako opowieść. Lektura tekstu filmowego”. Kurs funkcjonuje w oparciu o zasady działania platformy Centrum Otwartej Edukacji Multimedialnej – jednostki Uniwersytetu Warszawskiego, która od ponad 15 lat systematycznie poszerza

Projekt „Wykonanie fazy przygotowawczej etapu I projektu PEAM (Program Edukacji Audiowizualnej i Medialnej)” jest współfinansowany przez Polski Instytut Sztuki Filmowej.

tradycyjny model kształcenia uniwersyteckiego o nowe metody komunikacji. Każdy moduł, prezentujący kilka zagadnień związanych z techniką filmową, jest zakończony krótki testem/quizem. Jego rozwiązanie możliwe jest po zapoznaniu się z fragmentami filmów, także zamieszczonymi na platformie [4]. Model kursu będzie wszechstronnie przetestowany i uzupełniony na kolejnych etapach projektu.

Zagadnienia korzystania ze źródeł internetowych w pracy (nie tylko naukowej) w naturalny sposób łączą się z kwestiami otwartego dostępu do danych i materiałów. Ideą przewodnią programu PEAM jest nie tylko nowatorska metodologia i upowszechnianie nowoczesnych technologii, ale także efektywne wykorzystywanie Otwartych Zasobów Edukacyjnych. Według definicji (nomen omen pochodzącej z Wikipedii, kopalni wiedzy dla wielu internautów) jest to „wspólna nazwa dla wszelkich zasobów edukacyjnych, do których istnieje w pełni otwarty dostęp dzięki objęciu ich wolnymi licencjami lub przeniesieniu do domeny publicznej i udostępnieniu za pomocą dowolnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych”[5].

Kolejna definicja, do której odnoszą się założenia projektu, znajduje się w „Przewodniku po Otwartych Zasobach Edukacyjnych”, opracowanym przez zespół Koalicji Otwartej Edukacji „Otwarta publikacja to taka, która jest udostępniona w formie elektronicznej zezwalającej na szerokie wykorzystywanie treści - bez przeszkód technologicznych czy prawnych. W praktyce oznacza to udostępnienie wyników badań oraz materiałów edukacyjnych w Internecie. Może to być główny lub uzupełniający tradycyjne modele sposób upowszechniania wiedzy”.[6] Realizacja założonego celu programowego przyczyni się do zmiany reguł panujących na obszarze kształcenia multimedialnego i audiowizualnego, do wzrostu efektywności zdobywania wiedzy i umiejętności, a także do zmiany zachowań w sieci i innych mediach oraz zmiany zasad komunikacji społecznej w Polsce i komunikacji Polaków ze światem zewnętrznym.

Jednym z kluczowych bowiem problemów, z jakim przyjdzie się zmierzyć nie tylko realizatorom projektu, ale przede wszystkim użytkownikom Internetu, są kwestie praw autorskich. Podpisane przez Polskę w styczniu 2012 roku porozumienie ACTA wraz z krajowymi uregulowaniami ustawowymi tworzą rozmaite rafały na drodze cyfrowych serferów.

Czy słuchając muzyki na kanale YOUTUBE naruszamy prawa autorskie kompozytora, co skutkuje w polskim systemie m.in. brakiem wpływu tantiem na konto? Gdzie przebiega granica między cytowaniem, przeformułowaniem a plagiatem artykułu naukowego? Ruch Anonymus od ponad siedmiu lat spędza sen z powiek prawnikom i stróżom porządku na całym świecie. Fenomen tej nieformalnej społeczności, powstałej „w sieci” na rzecz „sieci” (choć nie tylko), jest najlepszym dowodem, że tematyka źródeł i zasobów internetowych budzi powszechne zainteresowanie „zwykłych” użytkowników.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat, powstało wiele inicjatyw w duchu sprzeciwu wobec nierównego dostępu do np. dóbr kultury. W zespole programowym PEAM swoich przedstawicieli ma np. ruch Obywatele Kultury. Jeden z ciekawszych zapisów podpisanego w roku 2011 Paktu, jasno określa stanowisko sygnatariuszy: „Pełne uczestnictwo we współczesnym otwartym społeczeństwie informacyjnym i jego kulturze wymaga licznych, także nowych kompetencji, od umiejętności czytania i krytycznej lektury po zdolność do poruszania się po coraz bogatszej i złożonej przestrzeni mediów. Wymaga nowoczesnej infrastruktury, na która składają się zarówno muzea, galerie, biblioteki, jak i sieci teleinformatyczne. Wymaga zasobów, zarówno dobrze zachowanego dziedzictwa materialnego, jak i dóbr kultury dostępnych dla wszystkich w formie cyfrowej”[7]. Autorzy projektu PEAM są świadomi znaczenia otwartości zdigitalizowanych księgozbiorów czy zasobów audiowizualnych dla wydajnego osiągnięcia założonych celów. Oczywiście, niesie to za sobą konieczność dyskusji o formie i formule licencji na użytkowanie tych zbiorów. Marek Stelmasik, członek Stowarzyszenia Wikimedia Polska, postuluje rozpoczęcie prac nad udostępnianiem zasobów od „porządków” w sferze instytucji publicznych, także pod kątem ujednolicenia warunków licencjonowanego dostępu. I taką porządkującą rolę pragnie odegrać PEAM.

Projekt Program Edukacji Audiowizualnej i Multimedialnej spełnia więc kryteria Otwartych Zasobów Edukacyjnych, a także określa status uczestnika mediów jako kreatywnego podmiotu procesu interaktywnej edukacji. Założenia te służą będą realizacji kolejnego etapu programu - wprowadzenia kształcenia audiowizualnego i medialnego na polski rynek usług edukacyjnych do roku 2022.

WYKORZYSTANE ŹRÓDŁA

[1] „Cyfrowa przyszłość – edukacja medialna i informacyjna w Polsce. Raport otwarcia”. Dostęp: <http://nowoczesnapolska.org.pl/wp-content/uploads/2012/05/Cyfrowa-Przyszlosc-Katalog-Kompetencji-Medialnych-i-Informacyjnych1.pdf>, odczyt: 22.03.2013.

[2] ibidem

[3] Program konferencji można znaleźć na stronie projektu; dostęp: <http://come.uw.edu.pl/peam/konferencja.html>, odczyt: 23.03.2013

[4] Dostęp (po zalogowaniu) <http://nowykampus.come.uw.edu.pl/course/view.php?id=135>, odczyt: 25.03.2013

[5] Dostęp: <http://pl.wikipedia.org/wiki/E-learning>, dostęp: 22.03.2013.

[6] „Przewodnik po Otwartych Zasobach Edukacyjnych”(2012).

Dostęp: http://koed.org.pl/wp-content/uploads/2012/03/OZE_przewodnik_v4.pdf, odczyt: 21.03.2012

[7] Dostęp: <http://www.obywatelektury.org>, odczyt: 26.03.2013

ORAZ

Dostęp:

http://www.pi.gov.pl/parp/chapter_86196.asp?soid=60BFA2D2013B427EA254E93FA41B0195
odczyt: 25.03.2013

Przewodnik udostępniany na licencji Creative Commons: Uznanie autorstwa, Na tych samych warunkach 3.0. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz autorów i Koalicji Otwartej Edukacji. Zezwala się na dowolne wykorzystanie treści pod warunkiem wskazania autorów i Koalicji Otwartej Edukacji jako właścicieli praw do tekstu oraz zachowania niniejszej informacji licencyjnej tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja. Tekst licencji dostępny na stronie: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.p>